

प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत केंद्र पुरस्कृत
सूक्ष्म सिंचन योजना सन २०१६-१७ मध्ये राज्यात
राबविण्यासाठी प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता
देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: प्रकृ.सिं-२११६/प्र.क्र.१४०/४अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

तारीख: १२ ऑगस्ट, २०१६

वाचा

- १) केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या सांकेतिक स्थळावर निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत शेतावरील पाणी व्यवस्थापन या घटकाच्या मार्गदर्शक सुचना
- २) शासन निर्णय क्रमांक: शाशेअ २०१४/प्र.क्र.८६/४अ, दि.२१/०४/२०१४
- ३) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. F.No./११-३७/२०१४-Hort, दि.१४/०८/२०१४
- ४) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. F.No./११-१०/२०१६-Hort, दि.२२/०२/२०१६
- ५) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. F.No./ ११-१०/२०१६-Hort, दि.१३/०४/२०१६
- ६) संचालक (फलोत्पादन) यांचे केंद्र शासनास पाठविलेले पत्र क्र. Hort-४/ AAP/ PMKSY/ १६-१७/४२२/२०१६, दि. २५ एप्रिल, २०१६
- ७) कृषी आयुक्तालयाचे पत्र क्र.कृआआ-२०१६/ सुसिंयो/ प्र.कृ.सिं.यो/ प्रमा/ प्र.क्र.२५/ ४७३/ फलो-४, दिनांक ५ मे, २०१६.
- ८) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. F.No.१९-६/२०१५-RFS-III, दि. ६ मे, २०१६
- ९) केंद्र शासनाचे पत्र क्र. F.No.२०-१५/२०१६-Hort, दि. २६ मे, २०१६
- १०) राज्यस्तरीय मान्यता समितीच्या दि.२८.०७.२०१६ रोजीच्या बैठकीचे कार्यवृत्त.

प्रस्तावना

सूक्ष्म सिंचन योजना सन २०१४-१५ या वर्षात केंद्र पुरस्कृत राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत - शेतावरील पाणी व्यवस्थापन उप अभियान म्हणून राबविण्यात आली. सदरहू उप अभियानामध्ये केंद्र व राज्य हिश्याचे प्रमाण ८०:२० असे होते. केंद्र शासनाने सन २०१५-१६ पासून, केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना, प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत प्रति थेंब अधिक पिक घटकाचा भाग म्हणून राबविण्याचे निश्चित केले. यामध्ये केंद्र राज्य हिश्याचे प्रमाण ६०: ४० असे निश्चित केले आहे.

केंद्र शासनाने, संदर्भाधीन अ.क्र. ४ येथील दि. २२ फेब्रुवारी, २०१६ च्या पत्रान्वये, महाराष्ट्र राज्यासाठी प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना सन २०१६-१७ मध्ये राबविण्यासाठी केंद्र हिश्यापोटी रु.२५० कोटी एवढ्या रकमेचा नियतव्यय कळविला. त्यानुसार संचालक (फलोत्पादन) यांनी संदर्भाधीन अ.क्र. ६ येथील दि. २५ एप्रिल, २०१६ च्या पत्रान्वये केंद्र हिस्सा रु. २५०.०० कोटी व त्या प्रमाणात राज्य हिस्सा रु.१५८.३३ कोटी असा एकुण रु.४०८.३३ कोटी एवढ्या रकमेचा कार्यक्रम केंद्र शासनास सादर केला. संदर्भाधीन अ.क्र. ५ येथील दि. १३ एप्रिल, २०१६ च्या पत्रान्वये केंद्र शासनाने कळविलेल्या नियतव्ययाच्या कार्यक्रमास केंद्र शासनाची प्रशासकीय मान्यता कळवून कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीस अनुमती कळविलेली आहे.

संदर्भाधीन अ.क्र.८ येथील दि. ६ मे, २०१६ च्या पत्रान्वये, केंद्र शासनाने सन २०१६-१७ या वर्षासाठी प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेच्या मार्गदर्शक सुचनातील परिच्छेद ७ नुसार आवश्यक असलेल्या जिल्हा सिंचन आराखडे, राज्य सिंचन आराखडा सादर करण्यापासून सूट देऊन सन २०१६-१७ या वर्षाचा कार्यक्रम राज्यस्तरीय मान्यता समितीच्या मान्यतेने राबविण्यास अनुमती दिलेली आहे. त्यानुसार, प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेच्या राज्यस्तरीय मान्यता समितीने, केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना (PMKSY) (प्रति थेंब अधिक पिक) घटकाच्या केंद्र हिस्सा रु.२५० कोटी व त्याप्रमाणात राज्य हिस्सा रु.१५८.३३ कोटी अशा एकूण रु.४०८.३३ कोटी एवढ्या रकमेच्या कार्यक्रमास दि.२८.०७.२०१६ च्या बैठकीत मान्यता दिलेली आहे. केंद्र शासनाने प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेतर्गत प्रति थेंब अधिक पिक घटकाखालील केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजनेच्या सन २०१६-१७ या वर्षात अंमलबजावणीसाठी सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी रु.११७ कोटी, अनुसूचित जातीसाठी रु.१८ कोटी व अनुसूचित जमातीसाठी रु.१५ कोटी असा एकूण रु. १५० कोटी एवढा निधी वितरीत केला आहे. त्यानुसार प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजनेच्या प्रति थेंब अधिक पिक घटकांतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजनेच्या सन २०१६-१७ च्या वार्षिक कृति आराखड्यास मान्यता देण्याची व रु.११७ कोटी रकमेच्या कार्यक्रमास वित्तीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

मंजूर कार्यक्रम:

१. प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजनेच्या प्रति थेंब अधिक पिक घटकांतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना सन २०१६-१७ मध्ये राबविण्याकरीता, केंद्र हिश्यापोटी रु.२५० कोटी (अक्षरी रूपये दोनशे पन्नास कोटी फक्त) व त्यास पूरक राज्य हिस्सा रु. १५८.३३ कोटी (अक्षरी रूपये एकशे अठावन्न कोटी तेहतीस लाख फक्त) अशा एकूण रु.४०८.३३ कोटी (अक्षरी रूपये चारशे आठ कोटी तेहतीस लाख फक्त) निधीच्या वार्षिक कृति आराखड्यास शासनाची प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.
२. सूक्ष्म सिंचन योजनेसाठी राज्य हिश्याचा निधी जिल्ह्यांचे जिल्हा नियोजन समितीमार्फत वितरीत करण्यात येतो. या बाबतची सुधारीत कार्यपद्धती राज्य शासनाच्या नियोजन विभागाचा शासन निर्णय क्र.जीवायो-१००७/प्र.क्र.३९/कार्यासन-१४१४, दि.१६ फेब्रुवारी, २००८ अन्वये निश्चित करण्यात आली आहे. सदरहू शासन निर्णयानुसार, जिल्हास्तरावर जिल्हाधिकारी यांनी योजनेची अंमलबजावणी करावी.
३. सन २०१६-१७ या वर्षात उपलब्ध होणारा निधी, सन २०१६-१७ या आर्थिक वर्षात व या योजनेतील पूर्व परवानगीने बसविण्यात आलेल्या संचासाठीच वापरण्यात यावा.

वित्तीय मान्यता:

१. सदर कार्यक्रम सन २०१६-१७ या वर्षात राबविण्यासाठी रु. ११७ कोटी निधीच्या कार्यक्रमास वित्तीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर खर्च खालील लेखाशिर्षाखालील सन २०१६-१७ च्या मंजूर तरतुदीतून भागविण्यात यावा.
मागणी क्र. डी-३
२४०१, पीक संवर्धन,
११३, कृषी अभियांत्रिकी
(००)(०७)प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजना (सूक्ष्म सिंचन)
(केंद्र हिस्सा) (२४०१ २५०४)
३३, अर्थसहाय
३. सदर निधी सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी वापरण्यात यावा.

योजनेची व्याप्ती

प्रधानमंत्री कृषी सिंचन योजनेतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना राज्यातील संपूर्ण ३४ जिल्ह्यात राबविण्यात यावी.

पात्र लाभार्थी:

खालील अटींची पूर्तता करणारे शेतकरीच सदर योजनेचा लाभ घेण्यास पात्र असतील:

१. शेतकऱ्यांच्या नावे मालकी हक्काचा ७/१२ व ८-अ उतारा असावा.
२. शेतकऱ्याकडे सिंचनाची सुविधा उपलब्ध असावी व त्याची नोंद ७/१२ उतान्यावर असावी.
७/१२ उतान्यावर सिंचनाच्या सुविधेबाबतची नोंद नसल्यास विहिर किंवा शेततळ्याबाबत शेतकऱ्याकडून स्वयं घोषणा पत्र घेण्यात यावे. इतर साधनाद्वारे (बंधारे/कॅनॉल) सिंचनाची व्यवस्था असल्यास संबंधित (जलसंधारण/जलसंपदा) विभागाच्या अधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र शेतकऱ्याकडून घेण्यात यावे.
३. सामुहिक सिंचनाची सुविधा उपलब्ध असल्यास इतर संबंधितांचे करारपत्र असावेत.
४. विद्युत पंपाकरीता कायमस्वरूपी विद्युत जोडणी असावी. त्या पृष्ठ्यर्थ शेतकऱ्यांकडून मागील नजीकच्या काळाची विद्युत बिलाची प्रत प्रस्तावा सोबत घेण्यात यावी. सोलर पंपाची व्यवस्था असल्यास सोलर पंप बसवून घेतल्याबाबतचे पत्र व सोलर पंपाबाबतची कागद पत्रे प्रस्तावा सोबत घेण्यात यावी.
५. अनुदानाची रक्कम थेट शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात जमा होणार असल्याने राष्ट्रीयकृत/शेड्युल्ड बँकेत/सहकारी बँकेत खाते असल्याचा पुरावा, आधार नंबर असल्यास, सदर बँक खाते आधार कार्ड नंबरशी संलग्न असावे. तथापि, अर्ज स्विकारतेवेळी बँक खाते आधारकार्डशी संलग्न नसले तरी अर्ज स्विकारण्यात यावा. मात्र प्रत्यक्ष अनुदानाची अदायगी करताना बँक खाते आधारकार्डशी संलग्न करण्याबाबत लाभार्थ्यांना प्रवृत्त करावे.
६. पात्र शेतकऱ्यांस ५ हेक्टर क्षेत्राच्या मर्यादेत लाभ देण्यात यावा. यापूर्वी शेतकऱ्याने कोणत्याही योजनेतून सूक्ष्म सिंचनाचा लाभ घेतला नसावा. तशाप्रकारचे “लेखी निवेदन”

शेतकऱ्याकडून घेण्यात यावे. त्याचप्रमाणे तालुका कृषी अधिकारी कार्यालयातील नोंदी वरून त्याची प्रत्यक्षात खात्री करून घेण्यात यावी. याबाबतची खातरजमा करण्याची संपूर्ण जबाबदारी कृषी सहायक/कृषी पर्यवेक्षक/ तालुका कृषी अधिकारी यांची राहिल.

देय अनुदान:

केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार सदर योजने अंतर्गत लाभार्थ्यांना देय असलेले अनुदान खालील प्रमाणे असेल:

अ) अवर्षण प्रवण क्षेत्र	- I. अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी	- ६०%.
	II. इतर शेतकरी	- ४५%.
ब) अवर्षण प्रवण क्षेत्राबाहेर	- I. अल्प व अत्यल्प भूधारक शेतकरी	- ४५%.
	II. इतर शेतकरी	- ३५%.

योजनेची अंमलबजावणी:

१. कृषी आयुक्तालयाकडून योजनेच्या सन २०१६-१७ या वर्षासाठी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून ७ दिवसांच्या कालावधीत, सदर योजनेंतर्गत लाभार्थ्यांकडून अर्ज प्राप्त करून घेण्यासाठी योजनेस ऑल इंडिया रेडीओ/ दुरदर्शन व लोकराज्य अंक यांच्या माध्यमातून तसेच एस.एम.एस.द्वारे, ग्रामपंचायतींच्या नोटीस बोर्डवर, कृषी सहायक, कृषी पर्यवेक्षक, मंडळ कृषी अधिकारी, उपविभागीय कृषी अधिकारी, तालुका कृषी अधिकारी, जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी, पंचायत समिती, तहसील व जिल्हा परिषद या कार्यालयांमध्ये दर्शनी भागावर माहिती पत्रके लावून योजनेस व्यापक प्रसिद्धी देण्यात यावी. माहिती पत्रकांमध्ये, अर्ज कोणत्या तारखेपासून कोणत्या तारखेपर्यंत (शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.२ येथील नमूद कालावधी) स्विकारण्यात येतील, अर्ज ई-टिबक प्रणालीमध्ये ऑनलाईन पद्धतीने स्विकारणे, योजनेचा लाभ घेण्यासाठी आवश्यक असलेल्या अटी व शर्ती, अर्जदाराने अर्जासोबत सादर करावयाची कागदपत्रे यांचा स्पष्ट उल्लेख करण्यात यावा.
२. प्रशासकीय मान्यतेच्या मंजूर कार्यक्रमाच्या मर्यादेत कृषी आयुक्तालयाने जिल्ह्यांना लक्षांक ठरवून द्यावेत.
३. शेतकऱ्यांकडून अर्ज फक्त ई-टिबक आज्ञावलीमध्ये ऑनलाईन प्रणालीद्वारेच स्विकारण्यात यावेत .
४. ई-टिबक आज्ञावलीमध्ये अर्जदाराकडून अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर सदर अर्जाची छाननी शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.३ येथील नमूद कालावधीत करून त्यात काही त्रुटी आढळल्यास त्रुटीची पुर्तता करण्याबाबत तालुका कृषी अधिकारी यांनी अर्जदारास

- परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.३(अ) येथील नमूद कालावधीत नोंदणीकृत डाकेने पत्राद्वारे कळविण्यात यावे.
५. एखाद्या अर्जदाराचा अर्ज नामंजूर झाल्यास त्याबाबतची कारणे संबंधित अर्जदारास लेखी कळवून त्याला शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.४ येथील नमूद कालावधीत त्याचे म्हणणे मांडण्याची/त्रुटीची पूर्तता करण्यासाठी संधी देण्यात यावी.
 ६. पात्र लाभार्थी जाहिर करण्याकरीता, तालुका कृषी अधिकारी यांनी लाभार्थ्यांची यादी सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.४(अ) येथील नमूद कालावधीत जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी कार्यालयास अग्रेषित करावी.
 ७. जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांनी सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.४(ब) येथील नमूद कालावधीत पात्र/अपात्र लाभार्थ्यांची यादी जाहिर करावी.
 ८. जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांना कृषी आयुक्तालयाकडून अनुदानाचे वाटप झाल्यानंतर, जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांनी शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र. ७ मधील नमूद कालावधीत तालुक्यांना आर्थिक लक्षांक निर्धारित करून द्यावा.
 ९. तालुका कृषी अधिकारी यांना जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांच्याकडून लक्षांक प्राप्त झाल्यानंतर या शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र. ८ मधील नमूद कालावधीत मंजूर लक्षांकाच्या मर्यादेत प्राथम्य क्रमानुसार (first come first serve) अर्जदारास पूर्व मान्यता ऑनलाईन प्रणालीमध्ये भरण्याबरोबरच नोंदणीकृत डाकेने पत्राद्वारे कळविण्यात यावी.
 १०. तालुका कृषी अधिकारी यांनी अर्जदारास पूर्व मान्यता कळविल्यानंतर अर्जदाराने शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.९ मधील नमूद कालावधीत सूक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी त्यांच्या पसंतीच्या पुरवठादाराकडून करून घ्यावी व अनुदान मागणीची प्रस्ताव आवश्यक कागदपत्रासह तालुका कृषी अधिकारी यांचेकडे सादर करावा.
 ११. अर्जदाराने पूर्व संमती घेवून सूक्ष्म सिंचन संच बसविल्यानंतर आवश्यक कागदपत्रासह अनुदान मागणीचा प्रस्ताव तालुका कृषी अधिकाऱ्यांकडे सादर केल्यानंतर तालुका कृषी अधिकारी यांनी प्रस्तावाची छाननी करून बसविण्यात आलेल्या सूक्ष्म सिंचन संचाची मोका तपासणी शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र. १० मधील नमूद कालावधीत संबंधित अधिकाऱ्यामार्फत करून मोका तपासणी अहवालाची ई-टिबक आज्ञावलीमध्ये नोंद घ्यावी.
 १२. मोका तपासणी झाल्यानंतर तालुका कृषी अधिकारी यांनी अनुदानाची परिगणना व अनुदानाची शिफारस करण्यासाठी प्रस्ताव शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.११ मधील नमूद कालावधीत उपविभागीय कृषी अधिकारी यांच्याकडे सादर करावा.
 १३. तालुका कृषी अधिकाऱ्यांकडून अनुदान परिगणनेसाठी प्राप्त झालेल्या प्रस्तावाची उपविभागीय कृषी अधिकारी यांनी मार्गदर्शक सूचनांनुसार परिगणना करून शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र.१२ मधील नमूद कालावधीत प्रस्ताव जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांच्याकडे शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात अनुदान जमा करण्याची शिफारस करावी.

१४. जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांच्याकडे प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर, अनुदानाची रक्कम शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मधील अ.क्र. १३ मधील नमूद कालावधीत ऑनलाईन पद्धतीने (RTGS द्वारे) लाभार्थ्यांच्या बँक खात्यात जमा करण्यात यावी. शेतकऱ्याने सूक्ष्म सिंचन संच बसविण्यासाठी बिगर बँकिंग वित्तीय संस्था, अनुसूचित जाती/जमाती महामंडळे, सहकारी बँका, राष्ट्रीयकृत बँका किंवा बहुराष्ट्रीय खाजगी बँका यामधून कर्ज घेतले असल्यास व त्याला देय अनुदानाची रक्कम, त्याने घेतलेल्या कर्जापोटी त्यांच्या कर्ज खात्यावर जमा करण्यास लेखी अनुमती दिल्यास सदर लाभार्थ्यांच्या अनुदानाची रक्कम कर्ज खात्यावर जमा करण्यात यावी.
१५. पूर्व मान्यता न घेता शेतकऱ्याने सूक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी केली असेल व अनुदानासाठीचा प्रस्ताव सादर केला असेल तर अशा शेतकऱ्यास अनुदान अनुज्ञेय असणार नाही.
१६. जिल्हा पातळीवरील अंमलबजावणी यंत्रणेने लाभार्थ्यांची निवड आणि अनुदानाचे वितरण पारदर्शक पद्धतीने व त्वरेने होईल याची खातरजमा करावी व सर्व ठिकाणी एकसमान पद्धती अवलंबण्यात यावी.
१७. या शासन निर्णया सोबतच्या परिशिष्ट “अ” अन्वये ठरवून दिलेल्या वेळापत्रकानुसार योजनेची अंमलबजावणी करण्याची संपूर्ण जबाबदारी संचालक, फलोत्पादन यांची राहिल.
१८. तालुका/जिल्ह्यास ठरवून दिलेल्या आर्थिक/भौतिक उद्दिष्टांएवढे अर्ज लाभार्थ्यांकडून विहीत कालावधीत ऑनलाईन भरून घेण्यासाठी तालुका कृषी अधिकारी/ जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांनी व्यापक प्रयत्न करावेत व त्यातूनही ज्या जिल्ह्यांमध्ये पुरेसे अर्ज प्राप्त झाले नसतील तर त्या जिल्ह्यांमध्ये ऑनलाईन प्रणाली आवश्यकतेनुसार पुन्हा सुरु करण्यात यावी त्याबाबत शासनास अवगत करण्यात यावे.
१९. लाभार्थ्यांची निवड ही प्राथम्य क्रमानुसार करण्यात येते. त्यामुळे, प्रत्येक टप्प्यावर नेमून दिलेल्या कालावधीपर्यंत कार्यवाहीसाठी वाट पाहण्याची आवश्यकता नाही. उदा. शेतकऱ्यांकडून अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर सदर अर्जाची छाननी करण्यासाठी ३० दिवसांच्या कालावधीपर्यंत वाट पाहण्याची आवश्यकता नाही. अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर तातडीने अर्जाची छाननी करणे, त्रुटी असल्यास अर्जदारास कळविणे, पूर्वमान्यता देणे याबाबतची कार्यवाही करण्यास सुरुवात करण्यात यावी. एकदा ३० दिवसाचा कालावधी पूर्ण झाला की, अर्ज स्विकारण्याची कार्यवाही बंद करण्यात यावी. याचप्रकारची कार्यवाही प्रत्येक टप्प्यावर करण्यात यावी.

योजना अंमलबजावणीसाठी मार्गदर्शक सूचना:

प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजनेतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजना राबविताना पुढील सूचनांचे काटेकारपणे पालन करण्यात यावे.

- १) उत्पादक कंपन्यांची नोंदणी करण्यास संचालक (फलोत्पादन) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.
- २) अनुदानाचा लाभ घेण्यासाठी शेतकऱ्यांनी कोणत्या सूक्ष्म सिंचन उत्पादक कंपन्यांकडून सूक्ष्म सिंचन संच बसवून घ्यावेत त्या कंपन्यांची माहिती सार्वजनिक करण्यात यावी.

- ३) निकृष्ट दर्जाच्या साहित्याचा पुरवठा करण्यासाठी ज्या सूक्ष्म सिंचन उत्पादक कंपन्यांना काळ्या यादीत टाकण्यात आले आहे किंवा ज्या कंपन्यांना निकृष्ट दर्जाचे साहित्य पुरवण्याबाबत ताकीद देण्यात आली आहे, अशा सर्व कंपन्याबाबतची माहिती सार्वजनिक करण्यात यावी.
- ४) सन २०१६-१७ या वर्षासाठी सूक्ष्म सिंचन संच उत्पादकांना स्वतःचे घटक निहाय दर आकारण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. या अनुषंगाने केंद्र शासनाने संदर्भाधीन अ.क्र. ३ येथील दि.१४.०८.२०१४ च्या पत्रान्वये दिलेल्या सुचनांचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
- ५) केंद्र शासनाच्या संदर्भाधीन अ.क्र.१ येथील मार्गदर्शक सुचनांवरील स्पष्टीकरणाबाबतीत केंद्र शासनाच्या संदर्भाधीन अ.क्र. ३ येथील दि. १४ ऑगस्ट, २०१४ च्या पत्रातील मुद्दा क्र.२ मधील अट क्र. IV नुसार उत्पादक कंपन्यांना नोंदणी प्राधिकाऱ्याकडे त्यांची स्वतःची दर प्रणाली सादर करणे बंधनकारक राहिल व त्यानुसार त्यांना बिलींग करण्यास अनुमती देण्यात यावी.
- ६) अनुदानाची परिगणना संदर्भाधीन अ.क्र. १ येथील केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार विहीत लॅटरलसाठी व विहीत मर्यादेत ठरवून दिल्याप्रमाणे करण्यात यावी.
- ७) सदर योजनेची अंमलबजावणी करताना केंद्र शासनाने सन २०१४-१५ या वर्षात राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान राबविण्यासाठी निर्गमित केलेल्या संदर्भाधीन अ.क्र.१ येथील मार्गदर्शक सूचनांचा अवलंब करावा.
- ८) प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजनेंतर्गत केंद्र पुरस्कृत सूक्ष्म सिंचन योजनेचा भर ठिबक व तुषार सिंचन, पाणी उपयोजन आणि वितरण व्यवस्था, दुय्यम साठवणुक आणि निचरा विकास यासारखे तंत्रज्ञान यथायोग्य विकसित करून पाण्याचा काटकसरीने वापर करण्याची क्षमता वाढविण्यावर असेल.
- ९) शेतकऱ्यांवर भुर्दंड पडणार नाही अशी स्थळ आणि पिकनिहाय विनिर्दिष्ट तांत्रिक सिंचन यंत्रणा अवलंबण्यात यावी. (Cost Effective Micro Irrigation System) म्हणजेच भौगोलिक संरचना व पिकांचा प्रकार विचारात घेवून सूक्ष्म सिंचन संच बसवावा.
- १०) सूक्ष्म सिंचनासाठी फळबागा तसेच कृषी पिके यांच्यासाठी ही अनुदान देण्यात येते. तथापि, मंजूर अनुदानापैकी कमीत कमी २५ % अनुदानाचा वापर पिक क्षेत्रासाठी करण्यात यावा.
- ११) पाण्याचे परिणामकारक व्यवस्थापन, पिक व जमिनीचे विकास व्यवस्थापन उपाययोजना यासाठी आवश्यक प्रशिक्षण देण्यात यावे.
- १२) उचित तंत्रज्ञान, शेती पद्धती आणि तांत्रिक मदत यांच्या निवडीसाठी ICAR संस्था, राज्यातील कृषी विद्यापिठे, कृषी विज्ञान केंद्रे, आत्मा आणि नामांकित स्वयंसेवी संस्था यांचा सल्ला घेण्यात यावा.
- १३) कृषी सहायक १००%, कृषी पर्यवेक्षक ५०%, मंडळ कृषी अधिकारी ३०%, तालुका कृषी अधिकारी २०%, उपविभागीय कृषी अधिकारी ३%, जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी १%, विभागीय कृषी सहसंचालक प्रतिमाह ५ संच, संचालक फलोत्पादन प्रतिमाह १ संच यांनी याप्रमाणे बसविण्यात आलेल्या संचाची मोका तपासणी तातडीने करावी.

- १४) योजनेच्या योग्य सनियंत्रणासाठी विभागीय स्तरावर पथक निर्माण करावेत व या पथकामार्फत कमीत कमी ५% आंतरविभागीय मोक्या तपासणीची पुनर्पडताळणी करण्यात यावी. यासाठी लागणारी वहाने भाडेतत्वावर घेण्यात यावीत व यासाठीचा खर्च केंद्र शासनाच्या निकषाप्रमाणे प्रशासकीय निधी वापरून करावा.
- १५) मार्गदर्शक सूचनामधील तरतूदी व मानकांनुसार शेतकऱ्यांने उपकरणे बसविलेली आहेत यांची खातरजमा केल्यानंतरच अनुदानाची रक्कम अदा करण्यात यावी.
- १६) संपूर्ण राज्यातील जिल्हा निहाय लाभार्थ्यांची यादी आयुक्तालय स्तरावर एकत्रित करून राज्य शासनाच्या संकेत स्थळावर प्रसिद्ध करण्यात यावी. मंजूर अनुदानापैकी कमीत कमी ५०% अनुदान अल्प व अत्यल्प भूधारक प्रवर्गातील शेतकऱ्यांसाठी वापरण्यात यावे. ३०% लाभार्थी महिला असाव्यात (अल्प व अत्यल्प प्रवर्गातील महिला १५% व इतर प्रवर्गातील १५%). अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीसाठी उपलब्ध करून दिलेला निधी त्याच प्रवर्गासाठी वापरण्यात यावा.
- १७) लाभार्थ्यांची यादी व त्यांना देण्यात आलेले अनुदान या बाबतची माहिती ग्रामपंचायतीच्या फलकावर दर्शनी भागावर लावण्यात यावी. त्याचप्रमाणे शासनाच्या संकेत स्थळावर प्रसिद्ध करावी.
- १८) योजनेचा सविस्तर त्रैमासिक प्रगती अहवाल पुढील त्रैमासिकाच्या पहिल्या महिन्याच्या १० तारखेपर्यंत त्याचप्रमाणे वार्षिक प्रगती अहवाल आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर तीन महिन्यांच्या कालावधीत कृषी व सहकार विभाग, कृषी मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे तसेच राज्य शासनाकडे पाठविण्यात यावा.
- १९) प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजनेतर्गत केंद्र पुरस्कृत सुक्ष्म सिंचन योजनेच्या संकेत स्थळावर मंजूर वार्षिक कृति आराखडा प्रसिद्ध करण्यात यावा. त्याचप्रमाणे प्रत्येक महिन्याला योजनेची भौतिक आणि आर्थिक प्रगती या बाबतची माहिती अद्ययावत करण्यात यावी व मार्गदर्शक सूचनांसोबतच्या परीशिष्ट - III मध्ये प्रधान मंत्री कृषी सिंचन योजने अंतर्गत केंद्र पुरस्कृत सुक्ष्म सिंचन योजनेच्या संकेत स्थळावर प्रसिद्ध करण्यात यावी.
- २०) जनजाती उपयोजना (TSP) आणि अनुसूचित जाती उपयोजना (SCSP) या घटकांच्या भौतिक आणि आर्थिक प्रगती बाबतची माहिती कृषी व सहकार विभाग, कृषी मंत्रालय भारत सरकार तसेच राज्य शासनाकडे मार्गदर्शक सूचना सोबतच्या परीशिष्ट - IV मध्ये प्रत्येक वर्षी सादर करण्यात यावी.
- २१) सुक्ष्म सिंचन संचांना पुर्व मान्यता ही जिल्ह्याला उपलब्ध करून दिलेल्या निधीच्या मर्यादेत देण्यात यावी. कोणत्याही परिस्थितीत त्या वर्षाच्या उपलब्ध अनुदानापेक्षा जास्त रक्कमेच्या प्रस्तावांना मान्यता देवून अतिरिक्त दायित्व निर्माण करू नये. आर्थिक वर्षात पुर्व मान्यता दिलेले प्रस्ताव प्रलंबित राहिल्यास संबंधित जिल्हा अधीक्षक कृषी अधिकारी यांना जबाबदार धरून त्यांचे विरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येईल.

- २२) राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियान, राष्ट्रीय कृषी विकास योजना आणि इतर योजनांमधून सुक्ष्म सिंचन संचांसाठी दिलेल्या अनुदानासाठी स्वतंत्र लेखापुस्तक ठेवण्यात यावे.
- २३) सुक्ष्म सिंचन संचांसाठीच्या अर्जावर लाभार्थ्याने त्याचे छायाचित्र लावणे बंधनकारक करण्यात यावे.
- २४) संपूर्ण राज्यातील जिल्हा निहाय लाभार्थ्यांची यादी आयुक्तालय स्तरावर एकत्रित करून राज्य शासनाच्या संकेत स्थळावर प्रसिद्ध करण्यात यावी
- २५) लेखापरीक्षण अहवालातील प्रलंबित आक्षेपाची पूर्तता करून त्याबाबतचा अहवाल कृषी व सहकार विभाग, कृषी मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे पाठविण्यात यावा.
- २६) सुक्ष्म सिंचन संच विक्रीची जिल्ह्यातील वार्षिक उलाढाल रु.१ कोटी साठी १ नमूना व ज्या जिल्ह्यात रु.१ कोटी पेक्षा अनुदान खर्च कमी आहे, त्या जिल्ह्यात किमान १ नमूना संबंधित जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांनी सुक्ष्म सिंचन संच घटकांच्या गुणवत्ता तपासणीसाठी सेंट्रल इन्स्टीट्यूट ऑफ प्लॅस्टीक इंजिनिअरींग टेक्नॉलॉजी (सिपेट) या केंद्रिय संस्थेकडे पाठविण्यात यावे.
- २७) संबंधित संस्थेकडून नमूना तपासणी अहवाल प्राप्त झाल्यानंतर अप्रमाणीत नमुन्यांच्या बाबतीत संचालक (फलोत्पादन) यांच्याकडे सुनावणी घेवून केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार सुक्ष्म सिंचन संच उत्पादकावर कारवाई करावी.
- २८) सदर योजनेकरीता केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचना विचारात घेवून त्यानुसार या कार्यक्रमाची अंमलबजावणी राज्यातील सर्व जिल्ह्यात करण्याकरीता उपरोक्त सर्व सूचना/अटी समाविष्ट करून मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याकरीता तसेच सुक्ष्म सिंचन उत्पादकांची नोंदणी करण्याकरीता संचालक (फलोत्पादन), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे. अनुदान वाटपाची कार्यवाही चालू आर्थिक वर्षातच पुर्ण करण्यात यावी.
- २९) मंजूर निधीचे जिल्हा निहाय वितरण करण्यास तसेच खर्चावर नियंत्रण ठेवण्यासाठी कृषी संचालक (फलोत्पादन), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना राज्य नियंत्रक म्हणून घोषित करण्यात येत आहे. तसेच सदर योजनेतर्गत मंजूर केलेला निधी आहरीत व संवितरीत करण्याचे अधिकार कृषी आयुक्तालय स्तरावर सहायक संचालक, लेखा-१, विभागीय कृषी सह संचालक कार्यालयातील लेखा अधिकारी, जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी कार्यालयातील लेखा अधिकारी, उप विभागीय कृषी अधिकारी व तालुका कृषी अधिकारी यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.
- ३०) सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचे परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०१६/प्र.क्र.८९/अर्थ-३, दि. २० एप्रिल, २०१६ अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकाराचा वापर करून व सदर शासन परिपत्रकातील अटीची पूर्तता करून मा. अपर मुख्य सचिव (कृषी) यांच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०८१२१५१८५०४००१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उ. म. मदन)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) आयुक्त (कृषी), कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे (१० प्रती)
- २) मा.मंत्री (कृषी व पणन) यांचे खाजगी सचिव
- ३) मा.राज्यमंत्री (कृषी व पणन) यांचे खाजगी सचिव
- ४) अ.मु.स. (कृषी) यांचे स्विय सहाय्यक
- ५) कुलगुरु, (सर्व कृषी विद्यापिठे)
- ६) प्रधान सचिव (ग्रामविकास), ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ७) प्रधान सचिव (ला.क्षे.वि.), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ८) प्रधान सचिव (रोहयो व जलसंधारण), ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ९) आयुक्त (सहकार), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- १०) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषी उद्योग विकास महामंडळ, अंधेरी, मुंबई.
- ११) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य बियाणे महामंडळ, अकोला.
- १२) जिल्हाधिकारी (सर्व)
- १३) मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सर्व जिल्हा परिषदा)
- १४) मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा, पुणे
- १५) राष्ट्रीय कृषी संशोधन परिषद (ICAR)
- १६) संशोधन संचालक, महात्मा फुले कृषी विद्यापिठ, राहुरी
- १७) संशोधन संचालक, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापिठ, परभणी
- १८) संशोधन संचालक, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापिठ, दापोली
- १९) संशोधन संचालक, डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापिठ, अकोला
- २०) सर्व संचालक, कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- २१) संचालक, महाराष्ट्र राज्य बीज प्रमाणीकरण यंत्रणा, अकोला
- २२) संचालक, वसंतराव नाईक राज्य कृषी प्रशिक्षण संस्था, नागपुर

- २३) संचालक, कृषी हवामान शास्त्र विभाग, पुणे
- २४) भारतीय हवामान शास्त्र विभाग, पुणे
- २५) विभाग प्रमुख, एकात्मिक जल व्यवस्थापन, महात्मा फुले कृषी विद्यापिठ, राहुरी
- २६) विभाग प्रमुख, सिंचन व निचरा अभियांत्रिकी, महात्मा फुले कृषी विद्यापिठ, राहुरी
- २७) विभाग प्रमुख, सिंचन व निचरा अभियांत्रिकी, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापिठ, परभणी
- २८) विभाग प्रमुख, सिंचन व निचरा अभियांत्रिकी, डॉ. बाळासाहेब सावंत कोकण कृषी विद्यापिठ, दापोली
- २९) विभाग प्रमुख, सिंचन व निचरा अभियांत्रिकी, डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापिठ, अकोला
- ३०) सर्व विभागीय कृषी सहसंचालक
- ३१) जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी (सर्व)
- ३२) सर्व प्रकल्प संचालक (आत्मा)
- ३३) व्यवस्थापकीय संचालक, जिल्हा अग्रणी बँक (बँक ऑफ महाराष्ट्र, लोकमंगल, पुणे)
- ३४) सर्व कृषी विकास अधिकारी/सर्व उपविभागीय कृषी अधिकारी/सर्व तालुका कृषी अधिकारी/
- ३५) सर्व मंडळ कृषी अधिकारी
- ३६) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- ३७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण) महाराष्ट्र -१/२ मुंबई/नागपुर
- ३८) संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई
- ३९) संचालक, लेखा व कोषागार, मुंबई
- ४०) मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, नवी मुंबई, वाशी.
- ४१) उप मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी
लेखा, कोकण/नाशिक/पुणे/औरंगाबाद/अमरावती/नागपुर
- ४२) उप संचालक, लेखा व कोषागारे कोकण/नाशिक/पुणे/औरंगाबाद/अमरावती/नागपुर
- ४३) सर्व कार्यासने व पर्यवेक्षिय अधिकारी (कृषी) कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
- ४४) निवडनस्ती.

शासन निर्णय क्र प्रकृसि-२११६/प्र.क्र.१४०/४-अ दिनांक १२ ऑगस्ट, २०१६
परिशिष्ट अ-

अ.क्र.	कार्यवाही	संबंधित अधिकारी	कालावधी
१.	क्षेत्रीय स्तरावर योजना राबविण्यासाठी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करणे व जिल्ह्यांना लक्षांक ठरवून देणे.	संचालक (फलोत्पादन)	प्रशासकीय मान्यतेच्या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून ५ दिवसात.
२.	शेतकऱ्यांकडून अर्ज स्विकारणे.	तालुका कृषी अधिकारी	कृषी आयुक्तालयाकडून मार्गदर्शक सूचना निर्गमित झाल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवसाच्या कालावधीपर्यंत.
३.	अर्जाची छाननीकरणे.	तालुका कृषी अधिकारी	अर्ज प्राप्त झाल्यापासून १० दिवसात.
३.(अ)	त्रुटी पत्रक बजावणे	तालुका कृषी अधिकारी	पुढील ५ दिवसात
४.	अर्जात काही त्रुटी असल्यास त्याबाबतची पुर्तता अर्जदाराकडून करून घेणे.	तालुका कृषी अधिकारी	१० दिवसाच्या कालावधीत.
४.(अ)	पात्र लाभार्थी जाहीर करण्याकरिता जिल्हा अधिक्षक कृषी आधिकाऱ्यांच्या कार्यालयास अग्रेषित करणे	तालुका कृषी अधिकारी	पुढील २ दिवसात
४.(ब)	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकाऱ्यांनी पात्र लाभार्थ्यांची यादी जाहीर करणे.	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	पुढील ३ दिवसात
५	कृषी आयुक्तालयाकडून विभागीय कृषी सहसंचालकांना अनुदानाचे वाटप करणे.	संचालक (फलोत्पादन)	शासनाकडून अनुदान वितरीत झाल्यानंतर २ दिवसात.
६	विभागीय सहसंचालकांनी जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांना अनुदानाचे वाटप.	विभागीय कृषी सह संचालक	कृषी आयुक्तालयाकडून अनुदान वितरीत झाल्यानंतर २ दिवसात.
७	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी यांनी तालुका कृषी अधिकारी यांना आर्थिक लक्षांक निर्धारित करून देणे.	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	विभागीय कृषी सहसंचालकाकडून अनुदानाचे वाटप झाल्यानंतर २ दिवसात.
८	अर्जदारास पूर्व मान्यता कळविणे.	तालुका कृषी अधिकारी	लक्षांक प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून ४ दिवस.

९	अर्जदाराने सूक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करणे	शेतकरी	पूर्व मान्यता प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासून ३० दिवसात सूक्ष्म सिंचन संचाची उभारणी करून अनुदानासाठीचा प्रस्ताव तालुका कृषी अधिकाऱ्याकडे सादर करणे.
१०	मोका तपासणी.	कृषी सहायक/ पर्यवेक्षक/ तालुका कृषी अधिकारी/ मंडळ कृषी अधिकारी/ जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	अर्जदाराकडून अनुदानासाठीचा प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर १५ दिवसांत.
११	अनुदानाची परिगणना करून जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकाऱ्याकडे शिफारस करण्यासाठी प्रस्ताव उपविभागीय कृषी अधिकाऱ्याकडे सादर करणे.	तालुका कृषी अधिकारी	मोका तपासणी झाल्यानंतर कार्यालयीन कामकाजाच्या ३ दिवसात.
१२	अनुदानाची परिगणना करून अनुदान शेतकऱ्याच्या खात्यात जमा करण्यासाठी जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकाऱ्याकडे शिफारस करणे.	उपविभागीय कृषी अधिकारी	तालुका कृषी अधिकाऱ्याकडून प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर २ दिवसांत.
१३	शेतकऱ्याच्या बँक खात्यात ऑनलाईन पद्धतीने (RTGS) द्वारे अनुदानाची रक्कम जमा करणे.	जिल्हा अधिक्षक कृषी अधिकारी	उपविभागीय कृषी अधिकाऱ्याकडून प्रस्ताव प्राप्त झाल्यानंतर ५ दिवसात.